

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กำไรทางบัญชีเป็นข้อมูลทางบัญชีรายการหนึ่งที่คณะผู้วิจัยสนใจศึกษาความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์อย่างมาก (Lev, 1989) เพราะตามแนวคิดกำไรจากมุมมองของข่าวสาร (Information Perspective) ได้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างราคาหลักทรัพย์กับกำไรไว้ดังนี้

1. ราคาหลักทรัพย์ในปัจจุบันมีความสัมพันธ์กับเงินปันผลในอนาคต
2. เงินปันผลในอนาคตมีความสัมพันธ์กับกำไรในอนาคต
3. กำไรในอนาคตมีความสัมพันธ์กับกำไรในปัจจุบัน

ดังนั้นทำให้พิจารณาได้ว่า กำไรทางบัญชี คือ ค่าประมาณของกำไรทางเศรษฐกิจซึ่งเกี่ยวข้องกับกระแสเงินสดที่ผู้ลงทุนจะได้รับจากการลงทุนในธุรกิจ

ช่วงยุคศตวรรษ 1960 – 1970 ผู้ใช้การเงินจะให้ความสำคัญกับงบกำไรขาดทุนมากกว่างบดุล โดยมุ่งความสนใจหลักไปที่กำไรต่อหุ้นสูงที่สุดในระยะสั้น (Short – Run Maximization of Earnings Per Share) และเชื่อว่าบริษัทที่มีการเจริญเติบโตและน่าสนใจลงทุนคือบริษัทที่มีกำไรเติบโต (Earnings Growth) ผู้ใช้การเงินทุกฝ่ายจึงให้ความสำคัญกับงบกำไรขาดทุนเป็นอย่างมาก โดยผู้ลงทุนมองว่าเครื่องมือที่ดีที่สุดในการประเมินผลกำไรของธุรกิจในอนาคตก็คือกำไรในอดีตซึ่งจะมีความสัมพันธ์กับผลตอบแทนที่จะได้รับจากการลงทุนหรือเงินปันผล ในอดีตแนวคิดในเรื่องของกำไรที่มีความหมายแตกต่างกันอยู่ในกำไรทางบัญชีและกำไรทางเศรษฐศาสตร์ เพราะกำไรทางบัญชีมีที่มาจากแนวคิดของการรับรู้และบันทึกรายการค้าในอดีต (Traditional Transaction-Based Concept) คือ กำไรมีที่มาจากการบันทึกบัญชีรายได้และค่าใช้จ่าย ขณะที่กำไรทางเศรษฐศาสตร์จะพัฒนามาจากแนวคิดการรักษาระดับทุน (Capital Maintenance Concept) คือ กำไรวัดจากความแตกต่างของสินทรัพย์สุทธิ (ส่วนของผู้ถือหุ้น) ที่เพิ่มขึ้นระหว่างงวด ไม่รวมการลงทุนเพิ่มหรือการถอนเงินลงทุน ซึ่งแนวคิดประการหลังจะเป็นการวัดกำไรของทั้งธุรกิจที่จะมากกว่ากำไรทางบัญชีเดิมที่พิจารณากันอยู่ โดยแนวความคิดกำไรทางเศรษฐศาสตร์นี้เริ่มนำมาใช้ปรับแนวทางปฏิบัติทางบัญชีในสหรัฐอเมริกา ตั้งแต่ ทศวรรษ 1970

นักวิจัยทางบัญชีมุ่งศึกษาถึงความสำคัญของกำไรทางบัญชี โดยการวิจัยเชิงประจักษ์ในต่างประเทศกว่า 30 ปีที่ผ่านมา ส่วนใหญ่จะเป็นการศึกษาความมีคุณค่าของข้อมูลกำไร

(Information Content of Earnings) เช่น งานวิจัยของ Ball and Brown (1968) Beaver (1968) เป็นต้น ข้อมูลกำไรจึงถือเป็นข้อมูลที่มีความสำคัญต่อการตัดสินใจในหลาย ๆ เรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องของการลงทุน ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยหลายฉบับในประเทศไทย เช่น การวิจัยคุณค่าของข้อมูลทางบัญชีในการวิเคราะห์ค่าความเสี่ยงของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ของสุธา ศิวังกิจ (2537) การศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีในการอธิบายราคาหลักทรัพย์หุ้นสามัญในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยของปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์ (2545) ผลการวิจัยในอดีตแสดงความเห็นสอดคล้องกันว่า กำไรสุทธิเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจลงทุนและกำไรทางบัญชีมีความสัมพันธ์กับราคาหลักทรัพย์ ดังนั้นถ้าตัวเลขของข้อมูลกำไรเป็นข้อมูลกำไรที่มีคุณภาพ ย่อมหมายถึงการที่ข้อมูลมีความถูกต้องเชื่อถือได้ สามารถใช้ประโยชน์ในการพยากรณ์และการวิเคราะห์ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น ในขณะที่มาตรฐานการบัญชีเต็มไปด้วยความสลับซับซ้อน และมีทางเลือกให้ถือปฏิบัติหลากหลาย ทำให้กิจการสามารถฉวยโอกาสแสดงตัวเลขผลประกอบการที่ไม่พึงประสงค์ได้ ก่อให้เกิดข้อสงสัยเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของตัวเลขกำไรในงบการเงินเพื่อตัดสินใจในแง่มุมต่าง ๆ มากมาย ดังนั้นคำถามที่ตามมาเกี่ยวกับกำไรจึงมุ่งไปสู่ที่มาของ คุณภาพ ความเชื่อถือได้ ก่อให้เกิดความพยายามที่จะประเมินคุณภาพของข้อมูลกำไรที่กิจการนำเสนอ เพื่อความเชื่อมั่นในการนำข้อมูลกำไรนั้นไปพยากรณ์ เช่น กรณีการล้มละลายของบริษัทเอนรอนที่รายงานผลประกอบการสูงกว่าที่ควรจะเป็น โดยการใช้วิธีการบันทึกบัญชีและการรายงานที่ไม่เหมาะสม เจตนาเพื่อหลีกเลี่ยงกฎเกณฑ์ทางการบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อรายงานกำไรที่เกิดขึ้น ทำให้นักลงทุนขาดความเชื่อมั่นในงบการเงินของบริษัท ส่งผลให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในสหรัฐอเมริกาต้องพยายามหามาตรการที่จะสร้างความเชื่อมั่นในระบบการรายงานทางการเงินกลับมาอีกครั้ง

งานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถของข้อมูลกำไรในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย โดยพิจารณาจากปัจจัยทางด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี คุณภาพของผู้สอบบัญชี และคุณภาพกำไร ซึ่งจากการทบทวนผลงานวิจัยที่ผ่านมาปัจจัยทางด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีส่งผลกระทบต่อข้อมูลกำไรให้เกิดความแตกต่างในหลายด้าน เช่น ผลงานวิจัยต่าง ๆ ดังนี้

ผลงานวิจัยทางด้านของผลกระทบจากปัจจัยทางด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดีที่มีต่อข้อมูลกำไร สรุปเป็นแนวทางเดียวกันว่า การกำกับดูแลกิจการที่ดีเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อการตกแต่งกำไร เนื่องจากกิจการที่มีโครงสร้างการกำกับดูแลกิจการที่ดีสามารถป้องกันการจัดการกำไรได้ แสดงให้เห็นว่ากิจการที่ได้รับรางวัลการกำกับดูแลกิจการที่ดีจะสามารถป้องกันการจัดการกำไรได้ดีกว่ากิจการที่ไม่ได้รับรางวัลการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Klien, 2002)

งานวิจัยในต่างประเทศศึกษาถึงองค์ประกอบของกรรมการ คณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งเป็นปัจจัยหนึ่งที่อยู่ในโครงสร้างของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ได้แก่ งานวิจัยของ Beasley (1996) ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของกรรมการซึ่งแทนด้วย สัดส่วนของกรรมการอิสระจากภายนอกที่มีผลต่อการลดการทุจริตในการรายงานทางการเงิน ผลการทดสอบสามารถสรุปได้ว่ากลุ่มบริษัทที่ไม่มีการทุจริตในการรายงานทางการเงินมีสัดส่วนของกรรมการอิสระจากภายนอกที่สูงกว่าบริษัทที่มีการทุจริตในการรายงานทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ

Klien (2002) ศึกษาความสัมพันธ์เกี่ยวกับความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ ซึ่งวัดจากสัดส่วนและจำนวนกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระที่มีผลต่อการจัดการกำไรของบริษัท ผลการศึกษาพบว่า การลดลงของทั้งจำนวนและสัดส่วนของกรรมการตรวจสอบที่เป็นอิสระจากภายนอกมีผลกระทบต่อระดับรายการคงค้างเกินปกติที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ

Xie, Davidson and DaDalt (2003) ศึกษาเรื่องการกำกับดูแลกิจการ โดยพิจารณาในส่วนของบริษัทมหาชนที่ของคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการตรวจสอบที่มีผลต่อการป้องกันการจัดการกำไร ผลการวิจัยพบว่า การเพิ่มขึ้นของสัดส่วนกรรมการอิสระ จำนวนคณะกรรมการ และความบ่อยครั้งในการประชุมล้วนแต่มีผลต่อการลดลงของระดับรายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร

จากงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าเมื่อมีการนำการกำกับดูแลกิจการที่ดีมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติแล้วส่งผลให้มีการจัดการกำไร และการทุจริตในการรายงานทางการเงิน ลดน้อยลง

สำนักงานสอบบัญชี เป็นสำนักงานสอบบัญชีที่มีผู้สอบบัญชี โดยที่สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ในประเทศไทยมี 5 แห่ง ที่เรียกว่า “Big 5” คือ 1. KPMG 2. SGV Na thalang 3. Price Waterhouse Cooper 4. Ernst and Young และ Deloitte Touche Tohmatsu Jaiyos แต่ปัจจุบันยุบรวมกันเหลือ 4 แห่ง ที่เรียกว่า “Big 4” คือ 1. KPMG รวมกับ SGV Na thalang ปี ค.ศ. 2002 โดย SGV ที่อยู่ใน Hong Kong และ China ไปรวมกับ Price Waterhouse Cooper ส่วน SGV ที่อยู่ในประเทศไทยรวมกับ KPMG 2. Price Waterhouse Cooper 3. Ernst and Young และ Deloitte Touche Tohmatsu Jaiyos สำนักงานสอบบัญชีดังกล่าวเป็นสาขาของสำนักงานสอบบัญชีจาก ต่างประเทศ

Teoh and Wong (1993) พบว่า กิจการที่ใช้สำนักงานสอบบัญชีเป็น Big 8 (ปัจจุบันเป็น Big 4) จะมี ERC (Earnings Response Coefficients) มากกว่ากิจการที่ใช้สำนักงานสอบบัญชีเป็นอย่างอื่น และ Becker et al. (1998) พบว่ารายการคงค้างที่เกิดจากดุลยพินิจของผู้บริหาร ซึ่งเป็นตัวแทนของการจัดการกำไร จะมีค่าต่ำ สำหรับกิจการที่ใช้สำนักงานสอบบัญชีเป็น Big 6 (ปัจจุบันเป็น Big 4) นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยอีกหลายฉบับที่สนับสนุนแนวคิดข้างต้น (Carpenter and

Strawser, 1971; Palmrose, 1988; Teoh and Wong, 1993; Gul et al., 2002)

สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ “Big 5” หรือ “Big 4” นั้นจะถูกควบคุมคุณภาพของการสอบบัญชีโดยกฎหมายแม่บทที่เรียกว่า “Sarbanes-Oxley Act” (คณะพาณิชย์ศาสตร์และการบัญชี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2548, หน้า 155) ซึ่งกฎหมายแม่บทนี้มีผลอย่างมากต่อผู้ประกอบการวิชาชีพและผู้สอบบัญชีทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยด้วย เนื่องจากเครือข่ายของบริษัทจดทะเบียนในสหรัฐอเมริกา (รวมทั้งสำนักงานสอบบัญชีที่เกี่ยวข้อง) จะถูกบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้เช่นเดียวกับบริษัทแม่

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การเลือกสำนักงานสอบบัญชีเป็นเครื่องมือหนึ่งที่ช่วยประเมิณการจัดการกำไรของกิจการได้

ปัจจัยทางด้านคุณภาพกำไร เนื่องจากผู้ใช้งบการเงินรวมทั้งบุคคลอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องให้ความสำคัญกับตัวเลขกำไรของกิจการ ในขณะที่ผู้บริหารก็ให้ความสนใจในกำไรของกิจการเนื่องจากค่าตอบแทนของผู้บริหารนั้นขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของกิจการ ข่าวย้ายเกี่ยวกับผลประโยชน์ของกิจการที่ต่ำกว่าที่คาดการณ์ย่อมส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ ข้อมูลกำไรนั้นเป็นเพียงบทสรุปสุดท้ายที่ผ่านกระบวนการทางการบัญชีมา เช่น รายการพิเศษ หรือรายการที่เกิดจากการปรับโครงสร้าง หรือรายการที่เกิดจากการตัดจำหน่ายสินทรัพย์ของกิจการ ซึ่งรายการเหล่านี้มีผลกระทบต่อข้อมูลกำไรของกิจการ

Sloan (1996) Teoh, Welch and Wong (1998a, 1998b) Houge and Lughran (2000) และ Chan, Legadeesh and Lakonishok (2001) ได้ผลการศึกษาสอดคล้องกัน คือ ผู้ออกหลักทรัพย์จะมีการตกแต่งกำไรผ่านรายการพึงรับพึงจ่ายก่อนที่จะมีการเสนอขายหลักทรัพย์นั้น ๆ สู่ประชาชน โดยผลการดำเนินงานและผลตอบแทนของหลักทรัพย์จะลดลงหลังจากที่มีการออกหลักทรัพย์แล้ว ดังนั้นรายการพึงรับพึงจ่ายที่เป็นตัวแทนในการวัดระดับคุณภาพกำไรของกิจการจึงมีผลกระทบต่อประโยชน์ของข้อมูลกำไรในการกำหนดราคาหลักทรัพย์

ปัญญา สัมฤทธิ์ประดิษฐ์ (2545) ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อความสามารถของกำไรทางบัญชีและมูลค่าตามบัญชีในการอธิบายราคาหลักทรัพย์หุ้นสามัญ จากการศึกษาพบว่า ระดับกำไรที่มีเสถียรภาพเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบทำให้กำไรทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้มากกว่ามูลค่าตามบัญชี

อรดา อ่องสิทธิ์ (2549) ศึกษาถึงคุณภาพของการเปิดเผยข้อมูลในประเทศไทย ก่อนและหลังที่ได้มีการเริ่มใช้แม่บทการบัญชี และการปรับปรุงมาตรฐานการบัญชีปี พ.ศ. 2542 ผลการศึกษาพบว่า ระดับการจัดการกำไรผ่านรายการพึงรับพึงจ่าย มีผลกระทบต่อความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับความสามารถของกำไรในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ จึงทำให้ความสามารถ

ของกำไรในการอธิบายราคาหลักทรัพย์มีคุณภาพสูงขึ้น เพราะกลุ่มผู้ใช้งบการเงินส่วนใหญ่ยังคง มุ่งเน้น และให้ความสำคัญกับตัวเลขของกำไรของกิจการ มากกว่าข้อมูลส่วนอื่น ๆ ของงบการเงิน

ถ้าข้อมูลกำไรเป็นข้อมูลที่มีคุณภาพ ความสามารถของกำไรในการอธิบายราคา หลักทรัพย์ก็จะมีคุณภาพมากขึ้น แต่การจัดการกำไรก็ยังคงทำให้ข้อมูลกำไรไม่มีคุณภาพ และ ขาดความน่าเชื่อถือ ส่งผลให้ประโยชน์ของข้อมูลกำไรในการกำหนดราคาหลักทรัพย์ได้น้อยลง

ดังนั้นงานวิจัยฉบับนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการ ที่ดี คุณภาพของผู้สอบบัญชี และคุณภาพกำไร ที่มีผลต่อความสามารถของข้อมูลกำไรในการ อธิบายราคาหลักทรัพย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

จากการกำหนดปัญหางานวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบต่อประโยชน์ของข้อมูลกำไรนั้น ข้อมูล กำไรได้รับผลกระทบจากหลาย ๆ ปัจจัย อาทิเช่น คุณภาพกำไร คุณภาพของผู้สอบบัญชีของกิจการ และการที่บริษัทได้รับรางวัลการการกำกับดูแลกิจการที่ดี ซึ่งประโยชน์ของข้อมูลกำไรนั้นมีความ จำเป็นอย่างมากต่อการตัดสินใจ และการกำหนดราคาหลักทรัพย์ ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นที่จะ ศึกษาถึงปัจจัยที่ผลกระทบต่อความสามารถของข้อมูลกำไรในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของ บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย จึงกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ของการวิจัยไว้ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance) ที่มี ต่อความสามารถของกำไรในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาผลกระทบของคุณภาพของผู้สอบบัญชีที่มีต่อความสามารถของกำไรใน การอธิบายราคาหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
3. เพื่อศึกษาผลกระทบของคุณภาพกำไรที่มีต่อความสามารถของกำไรในการอธิบาย ราคาหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สมมติฐานของการวิจัย

จากแนวเหตุผลในการกำหนดปัญหาและวัตถุประสงค์ของงานวิจัยฉบับนี้ที่มุ่งศึกษา ถึงผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการที่ดี คุณภาพของผู้สอบบัญชี และคุณภาพกำไร ที่มีต่อ ความสามารถของกำไรในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ แห่งประเทศไทย

สำหรับการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านการกำกับดูแลกิจการที่ดี จากผลงานวิจัยในอดีตพบว่าปัจจัยเกี่ยวกับโครงสร้างของการกำกับดูแลกิจการที่ดี เช่น บทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการบริหารและคณะกรรมการตรวจสอบ ความเป็นอิสระของคณะกรรมการตรวจสอบ จำนวนคณะกรรมการ เป็นต้น ส่งผลต่อระดับกำไร การจัดการกำไรและระดับรายการคงค้างที่เกิดขึ้นจากดุลยพินิจของฝ่ายบริหาร (Lehmann, Waring and Weigand, 1996, Klien 2002, Xie, Davidson & DaDalt, 2003) จึงกำหนดเป็นสมมติฐานของงานวิจัย เพื่อทดสอบผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการที่ดี ที่มีต่อความสามารถของกำไรในการอธิบายราคาหลักทรัพย์

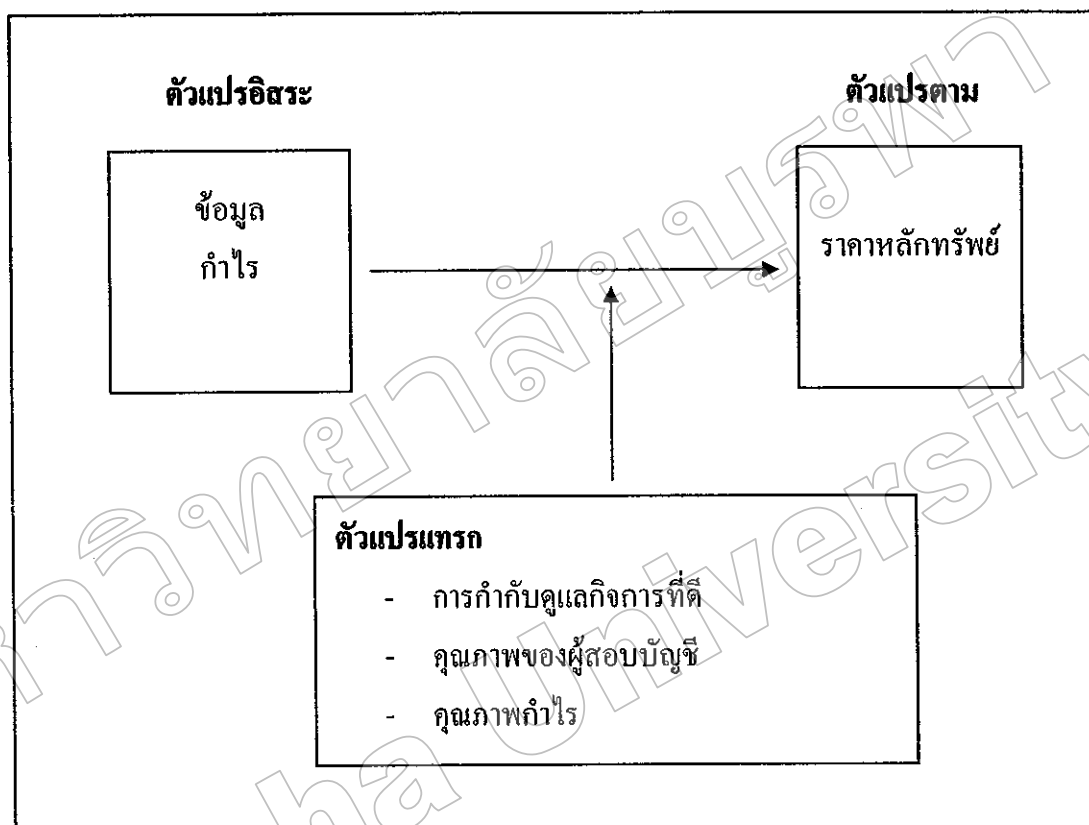
H₁: การกำกับดูแลกิจการที่ดี (Good Corporate Governance) มีผลกระทบต่อความสามารถของกำไรในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สำหรับการศึกษาปัจจัยทางด้านคุณภาพของผู้สอบบัญชี ผลงานวิจัยในอดีตพบว่า การเลือกสำนักงานสอบบัญชีที่เป็น “Big 5” หรือ “Big 4” ส่งผลต่อระดับของการจัดการกำไรของกิจการ และบทความเกี่ยวกับควบคุมคุณภาพของการสอบบัญชีเกี่ยวกับการออกกฎหมายแม่บทที่เรียกว่า “Sarbanes-Oxley Act” ซึ่งกฎหมายแม่บทนี้มีผลอย่างมากต่อผู้ประกอบการวิชาชีพและผู้สอบบัญชีทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยด้วย เนื่องจากเครือข่ายของบริษัทจดทะเบียนในสหรัฐอเมริกา (รวมทั้งสำนักงานสอบบัญชีที่เกี่ยวข้อง) จะถูกบังคับใช้พระราชบัญญัตินี้เช่นเดียวกับบริษัทแม่ ส่งผลให้คุณภาพของการสอบบัญชีของสำนักงานสอบบัญชีที่เป็น Big 4 มีผลต่อประโยชน์ของข้อมูลกำไรในการกำหนดราคาหลักทรัพย์ จึงกำหนดเป็นสมมติฐานดังนี้

H₂: คุณภาพของผู้สอบบัญชีมีผลกระทบต่อความสามารถของกำไรในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

สำหรับการศึกษาปัจจัยทางด้านคุณภาพกำไรของกิจการ งานวิจัยในอดีตพบว่า ระดับกำไรที่มีเสถียรภาพเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบทำให้กำไรทางบัญชีสามารถอธิบายราคาหลักทรัพย์ได้มากกว่ามูลค่าตามบัญชี และจากการศึกษาของ Sloan (1996) Teoh, Welch and Wong (1998a, 1998b) Houge and Lughran (2000) และ Chan, Legadeesh and Lakonishok (2001) ได้ผลการศึกษาสอดคล้องกัน คือ ผู้ออกหลักทรัพย์จะมีการตกแต่งกำไรผ่านรายการพึงรับพึงจ่ายก่อนที่จะมีการเสนอขายหลักทรัพย์นั้น ๆ สู่ประชาชน โดยผลการดำเนินงานและผลตอบแทนของหลักทรัพย์จะลดลงหลังจากที่มีการออกหลักทรัพย์แล้วดังนั้นรายการพึงรับพึงจ่ายที่เป็นตัวแทนในการวัดระดับคุณภาพกำไรของกิจการจึงมีผลกระทบต่อประโยชน์ของข้อมูลกำไรในการกำหนดราคาหลักทรัพย์ โดยกำหนดเป็นสมมติฐานดังนี้

H₃: คุณภาพกำไรมีผลกระทบต่อความสามารถของกำไรในการอธิบายราคาหลักทรัพย์
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึง การกำกับดูแลกิจการที่ดี คุณภาพของผู้สอบบัญชี และคุณภาพกำไร มีผลกระทบต่อประโยชน์ของข้อมูลกำไรในการกำหนดราคาหลักทรัพย์หรือไม่
2. ทำให้ทราบถึงความสามารถของข้อมูลกำไร มูลค่าตามบัญชี ในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
3. เป็นข้อมูลหนึ่งที่น่าไปใช้ประกอบการพิจารณากฎระเบียบต่าง ๆ แก่หน่วยงานกำกับดูแล เช่น คณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ คณะกรรมการมาตรฐานการบัญชีและคณะกรรมการมาตรฐานการสอบบัญชี เป็นต้น
4. เป็นหลักฐานทางวิชาการ งานวิจัยฉบับนี้ “ผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการที่ดี คุณภาพของผู้สอบบัญชี และคุณภาพกำไรที่มีต่อความสามารถของกำไรในการอธิบายราคา

หลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย” ซึ่งจะเป็นหลักฐานทางวิชาการที่จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมเกี่ยวกับประโยชน์ของข้อมูลกำไรของกิจการในการกำหนดราคาหลักทรัพย์

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาถึงผลกระทบของการกำกับดูแลกิจการที่ดี คุณภาพของผู้สอบบัญชี และคุณภาพกำไร ที่มีต่อความสามารถของกำไรในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ใช้ข้อมูลในส่วนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และมีการรวบรวมข้อมูลบัญชีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม โดยจะศึกษาข้อมูลจากทุกหมวดอุตสาหกรรม ทั้งนี้ไม่รวมถึงบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในหมวดฟื้นฟูกิจการ เนื่องจากบริษัทจดทะเบียนที่มีรายชื่อจัดทำแผนฟื้นฟูกิจการ ไม่ได้เข้าร่วมในโครงการประเมินผลการกำกับดูแลกิจการ และยกเว้นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ซึ่งประกอบไปด้วย หมวดเงินทุนหลักทรัพย์ ธนาคาร ประกันชีวิต และประกันภัย เนื่องจากมีหน่วยงานที่กำกับดูแลโดยเฉพาะ

นิยามศัพท์เฉพาะ

คุณภาพกำไร (Quality of Earnings) หมายถึง กำไรที่เกิดจากการดำเนินงานปกติ สามารถเปลี่ยนกลับมาเป็นเงินสดที่เพียงพอต่อการเปลี่ยนแทนสินทรัพย์ที่เสื่อมค่าได้ และเป็นกำไรที่ได้มาจากรายได้ที่เกิดขึ้นประจำ

มูลค่าตามบัญชี (Book Value) หมายถึง มูลค่าของหุ้นสามัญ 1 หุ้นที่ได้จากการประเมินค่าสินทรัพย์สุทธิ (Net Asset Value) ต่อหุ้นตามงบดุลล่าสุดของบริษัทผู้ออกหุ้นซึ่งหมายความว่า หากบริษัทนี้เลิกกิจการและสามารถนำสินทรัพย์รวมถึงหนี้สินต่าง ๆ ไปแปรเป็นเงินสดได้ตามมูลค่าที่ระบุในงบดุลนั้นแล้วผู้ถือหุ้นจะได้รับเงินคืนในจำนวนเท่ากับมูลค่าตามบัญชีต่อการถือหุ้น 1 หุ้น

การกำกับดูแลกิจการ (Corporate Governance) หมายถึง ระบบที่จัดให้มีโครงสร้าง และกระบวนการของความสัมพันธ์ระหว่าง ฝ่ายจัดการ คณะกรรมการ และผู้ถือหุ้น เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขัน นำไปสู่ความเจริญเติบโตและเพิ่มคุณค่าให้กับผู้ถือหุ้นในระยะยาว โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้เสียอื่นประกอบ

ราคาปิด (Close หรือ Closing Price) หมายถึง ราคาของหลักทรัพย์ใด ๆ ที่เกิดจากการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์เป็นรายการสุดท้ายของแต่ละวัน

บริษัทจดทะเบียน (Listed Company) หมายถึง บริษัทมหาชนจำกัดที่จดทะเบียนหลักทรัพย์ของบริษัทเพื่อให้มีการซื้อขายในตลาดหลักทรัพย์ บริษัทดังกล่าวต้องมีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ตลาดหลักทรัพย์กำหนดและต้องปฏิบัติตาม Listing Agreement

บริษัทจดทะเบียนที่มีการกำกับดูแลกิจการที่ดี หมายถึง บริษัทจดทะเบียนที่ได้รับการประกาศและเผยแพร่รายชื่อว่ามีผลการประเมินการกำกับดูแลกิจการดีเด่น ตามโครงการประเมินการกำกับดูแลกิจการของบริษัทจดทะเบียนที่จัดขึ้นโดยสมาคมส่งเสริมสถาบันกรรมการบริษัทไทย

Big 5 หรือ Big 4 หมายถึง สำนักงานสอบบัญชีขนาดใหญ่ ประกอบด้วย 1. KPMG 2.

SGV Na Thalang 3. Price Waterhouse Cooper 4. Ernst and Young และ Deloitte Touche Tohmatsu Jaiyos แต่ปัจจุบันยุบรวมกันเหลือ 4 แห่ง ที่เรียกว่า “Big 4” คือ 1. KPMG รวมกับ SGV Na thalang ปี ค.ศ. 2002 โดย SGV ที่อยู่ใน Hong Kong และ China ไปรวมกับ Price Waterhouse Cooper ส่วน SGV ที่อยู่ในประเทศไทยรวมกับ KPMG 2. Price Waterhouse Cooper 3. Ernst and Young และ Deloitte Touche Tohmatsu Jaiyos